

Erik Axel Sund

**VÄÄRÄ
AIKA**

Suomentanut Kari Koski

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ruotsinkielinen alkuteos

Otid

Copyright © Erik Axl Sund 2022

Published by agreement with Salomonsson Agency
Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-28755-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

”Jos linnunpoikanen otetaan emoltaan ja sille annetaan kumisaapas tilalle, poikanen valitsee kumisaappaan emokseen. Jos linnunpoikaselle näytetään kahta esinettä – kovaa ja kylmää, jossa on ruokaa, sekä pehmeää ja lämmintä, joka kuitenkin on vain kotoisa – poikanen valitsee aina pehmeän ja lämpimän.”

Per Qvidingin kirjasta *Stinan elämä ja kuolema*

Luku 1

Lajitteluratapiha, Tomteboda

Oli aikainen aamu, kun tavarajuna saapui sellupuulastissa Norlanista Tomtebodaan vaunujen lajitteluun. Veturinkuljettaja ei tiennyt tarkalleen, milloin pääsisi jatkamaan matkaa. Hän oli kuullut, että lisää viivästyksiä saattaisi olla luvassa, eikä hänen oikeastaan olisi pitänyt edes olla täällä. Erinäisten liikenneongelmien vuoksi kuljetus oli ohjattu Tukholman keskustan pullonkaulan läpi sen sijaan, että se olisi jatkanut suorinta tietä Hallsbergin kautta Bråvikenin sellutehtaaseen. Ehkä joku tulisi vaihtamaan hänet vuorosta kaupungin eteläpuolella.

Viime vuosina hän oli miettinyt muuttavansa takaisin Suomeen, jonka rautatieliikenne kuului maailman säädellyimpiin. Jokainen Suomen kansalainen maksoi samasta laadusta vain puolet siitä mitä ruotsalaiset naapurinsa, ja Ruotsin rautateillä yksityistäminen oli edennyt pisimmälle koko Euroopassa. Täällä yksikään liikennekaritoitus ei kyennyt horjuttamaan sitä liberaalia myyttiä, että markkinat olivat ylivoimaisia aivan kaikessa. Kuin porukka kakaroita leikkisi pienoisorautateillä, hän tuumi.

Kuunneltuaan uusimman päivityksen liikennetilanteesta hän päätti tarkastaa vaunut. Tarkastus olisi pitänyt tehdä jo Borlängessä, mutta logistisista syistä ei ollut ehditty.

Aluksi hän kuitenkin aikoi vetää kauan kaivatut sauhut. Hän astui ulos kuljettajanhytistä. Ratapiha levittäytyi autiona aamunkoit-

teen keltahehkussa, kun hän nojautui raiteiden viereiseen aitaan ja kääri savukkeen.

Tuuli oli jo leuto, ja hän tajusi, että päivästä tulisi kaunis. Hän pisti filtterittömän savukkeen suuhunsa ja imeskeli hieman sen päästä esiin pistävää tupakkaa. Karvaperse, niin kuin sitä hänen entisillä kotiseuduillaan kutsuttiin, maistui makealle kirsikalle.

Yhteen perimmäisistä vaunuista oli lastattu hieman hennom-paa kuusipuuta, ja sen päälle vedetty valkoinen pressu lepatti tuulessa. Vain pressun kulma pullotti ilmassa, mutta jos se taker-tuisi johonkin, se saattaisi kiskaista pikkutukkeja mukanaan maa-han. Joskus kuormaan eksyi lastauksessa mukaan muutakin rojua, mutta se oli kai tarkastettu jo Svegissä?

Hän jätti savukkeen sytyttämättä, pisti sen rintataskuunsa ja lähti kävelemään aidan viertä tavaravaunun luo. Kun hän pääsi lähemmäksi, hän huomasi pressun alla jotain aivan muuta kuin puutavaraa.

Perkele.

Hän astui raiteen yli ja loikkasi vaunuun. Vaunun teräksiseen tolppaan tukeutuen hän laski jalkansa järeän tukin päälle ja kam-pesi sitten itsensä ylös nähdäkseen paremmin.

Siinä se oli.

Kyllä vain, siinähän pilkisti jumaliste käsi.

Likainen käsi pisti esiin tummanvihreän repaleisen takin alta, ja kun tuulenpuuska sai pressun lepattamaan, hän huomasi hiukset.

Pitkät vaaleat kiehkurat, yltä päältä havujen ja sahanpurun pei-tossa.

Kuollut, hän tuumasi ja mietti, pitäisikö katsoa tarkemmin vai soittaa poliisi. Hän perääntyi epäröiden lähimmän terästolpan luo.

Ainoa vainaja, jonka hän oli nähnyt tätä ennen, oli hänen isänsä. Talvisodan veteraani. Syksyllä kuusikymmentäviisi isä oli nauranut kranaattikuumeelle päin naamaa ja painellut metsään talon taakse kotona Kokkolassa, pannut kranun suuhunsa ja kis-

kaissut sokan irti. Kun hän oli löytänyt sen vähän mitä isästä oli ollut jäljellä, näky ei ollut ollut kaunis.

Tuskin tämä sen pahempaa olisi. Ja niin hän kumartui eteenpäin ja taittoi valkoisen pressun sivuun.

Musta silmä tuijotti häntä tiukasti, ja kuolleena virunut käsi heräsikin äkkiä eloon.

Luku 2

Midsommarkransen

Oli harvinaisen lämmintä vuodenaikaan nähden, kaksikymmentäseitsemän astetta varjossa ja melkein tyyntä. Poliisikomisario Jeanette Kihlberg istui takapihan puutarhakeinussa jääteen ääressä ja yritti nauttia viimeisestä vapaapäivästään. Hän oli ottanut varhaisen lomaviikon saadakseen mahdollisuuksien mukaan vähän järjestystä taloon.

Asuntonäytössä kahdeksan kuukautta aiemmin hän oli tehnyt kierroksen pienellä tontilla ja vilkaissut ylös pitkin kaksikerroksisen harakanpesänsä seiniä. Näky oli ollut kutakuinkin sama kuin nytkin. Seinillä punaisen maalin murheellisia jäänteitä, nurkkalaudoissa valkoisia hiutaleita, rännit olivat hajalla ja ikkunanpuitteet lahot.

Hänestä tuntui jollain tapaa sympaattiselta, ettei piitannut ulkoisesta, siitä minkä muut näkivät, vaan keskittyi sen sijaan huolehtimaan sisäpuolesta. Siinä hän itse oli kovin huono.

Puutarhakeinu kitisi, kun hän kurkotti ottamaan teekupin ja savukkeet. Sää oli painostava, tuntui kuin ilmassa ei olisi ollut happea. Olo kävi veltoksi. Talossa oli vielä niin paljon hommaa, siinä että teki siitä omansa.

Hän istui aloillaan kunnes tee loppui. Sitten hän meni sisälle ja pani olohuoneen television päälle. Hän antoi sen pyöriä taustalla, kun istahti sohvalle mukanaan laatikollinen valokuvia, joista hän valitsi muutaman jääkaapin oveen.

Televisiosta tuli kirjallisuusohjelma. Hän kuunteli puolikorvalla kun ohjelman juontaja, parhaat päivänsä nähnyt kulttuuri-mies, esitteli vierailevan kirjailijan.

... ja niin, tämä on siis viidestoista kirjasi, jossa olet ensimmäistä kertaa sijoittanut juonen toiseen aikaan kuin nyt, tarkemmin sanoen tuhatkahdeksansataaluvun jälkipuoliskolle. Voitko kertoa tarkemmin päätöksen taustoista?

Tämä on siis kuudestoista kirjani, ei viidestoista...

Jeanette kohotti katseensa valokuvista ja huokaisi nähdessään, ketä haastateltiin.

Per Qviding oli hänen ikäisensä, vähän päälle viidenkymmenen, ja silmiinpistävän hyvin säilynyt. Mies oli kaksikymmentä vuotta aiemmin, yhdeksänkymmentäluvun lopussa, julkaissut new age-henkisen esikoisromaaninsa *Elämän matka*. Jeanette oli lukenut sen ja muisti, että se oli ollut filosofinen kirja, joka yritti saada lukijan pitämään kiinni unelmistaan. Hänestä se oli ollut pinnallinen ja huonosti kirjoitettu, ja siksi hän olikin ollut aika ihmeissään, kun kirjasta oli tullut saman tien myyntimenestys. Per Qviding oli tienannut omaisuuden, matkustellut ympäri maailmaa markkinoimassa romaaniaan, saanut arvostettuja palkintoja ja vaikuttanut kaikissa mainitsemisen arvoisissa kulttuurikuvioissa.

Jeanette palasi pöydälle levittämiensä kuvien pariin, ja hänen katseensa kiinnittyi heti valokuvaan, jonka hän oli tulostanut keväällä. Kuvassa oli hänen poikansa, yhdessä tytön kanssa, kevätlomalla San Franciscossa. Johanin hymystä ja katseesta näki, että vieressä seisova tyttö oli enemmän kuin pelkkä ystävä.

Televisiossa Per Qviding puhui uudesta romaanistaan, joka pohjautui tositapahtumiin, ja Jeanetten mieleen muistui mitä esikoiskirjan menestyksen jälkeen oli seurannut. Qviding oli eronnut va mostaan ja mennyt naimisiin kirjallisuusagenttinsa kanssa. Ero oli ollut hyvin likainen, ja ex-vaimo oli monessa katkerassa haastattelussa esittänyt syytöksen, että *Elämän matka* oli plagiaatti va mon itse kirjoittamasta käsikirjoituksesta. He olivat päässeet

jonkinlaiseen sovintoratkaisuun, ja Jeanette piti itsestään selvänä, että Qviding oli maksanut ex-va monsa hiljaiseksi. Tapausta saattoi kuitenkin enää vain spekuloida, koska va mo ei enää voinut esittää omaa näkemystään – hän oli kuollut rintasyöpään.

Jeanette muisteli omaa ex-miestään Åkea ja sitä, kuinka tämä oli rikastunut menestyttyään taiteilijana. Oli kulunut kohta kymmenen vuotta siitä, kun Åke oli lyönyt läpi, ja vaikka Jeanette oli eläntänyt miestänsä läpi vaikeiden vuosien, tämä ei ollut koskaan edes kiittänyt häntä.

Hän katsoi kuvaa heidän hymyilevästä, nyt jo kaksikymmentäkolmevuotiaasta pojastaan. Virall s sti heillä oli yhteishuoltajuus, mutta epävirall s sti suurta taiteilijaa ei kiinnostanut paskan vertaata tavata ainoaa lastaan, ja Jeanette mietti, pitivätkö isä ja poika ylipäätään enää mitään yhteyttä.

Sitä joko taistelee yksinäisyyttä va taan tai toivottaa sen tervetulleeksi, hän tuumi.

Hänen oma yksinäisyytensä oli koko lailla itse valittua, kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Johanin sydämeen jättämän onkalon vierellä oli toinenkin tyhjä sopukka.

Suunnilleen samoihin aikoihin, kun Åke oli häipynyt, hän oli itse tavannut erään ihmisen. Ihmisen, joka oli äkkiä kadonnut hänen elämästään, ilman että hän oli kyennyt tekemään mitään estääkseen sen.

Sofia Zetterlundin, joka oli auttanut häntä selvittämään erään tavattoman mutkikkaan tapauksen.

Sofia Zetterlundin, josta ajan mittaan oli tullut läheinen ystävä.

Josta ajan mittaan oli tullut ihminen, jota hän oli ehkä rakastanut.

Hemmetin Sofia.

Nyt oli liian myöhäistä muuttaa tapahtunutta. Liian myöhäistä tehdä mitään. Liian myöhäistä hankkia lisää lapsia, liian myöhäistä vaihtaa elämän suuntaa.

Kävin hiljattain läpi erästä kuolinpesää, tätini kotona Ljusdalin lähistöllä Hälsinglandissa, ja löysin eräästä laatikosta muutamia

päiväkirjoja 1860-luvulta, erään sukulaiseni kirjoittamia. Hänen nimensä oli Stina, ja hän oli kotoisin syrjäisestä kylästä Jämtlannista.

Jeannetten katse hakeutui taas kohti televi iota. Per Qvidingin äänessä oli jotain mikä herätti hänen uteliaisuutensa, ja hän laski Johanin kuvan ja kymmenen vuoden takaiset muistot sivuun. Hänen mielestään Per Qvidingillä oli hyvä kertojanääni, jollain tavoin luottamusta herättävä. Kuin vanhalla ystävällä, hän tuumi.

Erinäisistä syistä Stina päätyi sittemmin Tukholmaan, todennäköisesti hän pakeni suurta nälänhätää, ja Södermalmilla hänestä tuli jonkinasteinen paikallinen julkkis. Hän harhaili pitkin katuja, puhui kielillä, ja viimein hänet pantiin mielisairaalaan, kun hänellä diagnosoitiin niin sanottu saarnaustauti... Olen ihan varma, ettei Stina ollut hullu vaan yritti kertoa meille jotain. Jotain mitä hän oli pienenä saanut tietää kuolemanraajakokemuksen yhteydessä. Olen yrittänyt dramatisoida tapahtumia uudessa romaanissani, eikä aihe ole minulle täysin vieras, koska itselläni sattuu olemaan myös henkilökohtaisia kokemuksia...

Jeanette ei tiennyt Per Qvidingin yksityiselämästä juuri muuta kuin sen, että kirjailija vetäytyi ajoittain julkisuudesta ja ilmestyi tiedotusvälineisiin vain markkinoidakseen uusia romaanejaan. Vaikka arvostelijat eivät olleetkaan uusista kirjoista yhtä vakuuttuneita kuin hänen esikoisestaan, lukijat eivät olleet lakanneet ostamasta niitä. Jos Qvidingin yksityiselämä olikin jäänyt melko tuntemattomaksi, hänen omaisuutensa oli ollut toistuva aihe ilta-päivälehdissä.

Olen aina pitänyt tiukasti kiinni omasta yksityisyydestäni enkä ole siksi puhunut tästä aiemmin julkisesti. Mutta nyt tunnen, että on aika avata suuni...

Jeanette kuunteli hieman hämmästyneenä, kun Per Qviding kertoi, miten oli nuorena työskennellyt narkoosihoitajana mutta kärsinyt kurinalaisen julkisivun takana vakava ta alkoholi- ja tabletti-riippuvuudesta. Yhden käytännössä päivittäisen kännin yhteydessä hän oli lähtenyt moottoriveneellä merelle, joutunut onnettomuu-

teen ja melkein hukkunut. Hän oli vaipunut koomaan, ja samalla kun lääkärit olivat uurastaneet pelastaakseen hänen henkensä, hän oli ollut jonkinlaisella rajavyöhykkeellä.

Se ei ollut psyykkinen eikä ruumiillinen kokemus... Se oli jotain muuta. Heräsin, hupaisaa kyllä, seitsemäntenä päivänä. Kun Jumala lepäsi, minä nousin...

Hukkuminen? Jeanette mietti.

Kiitos, Per. On varmasti jännittävää lukea tästä ja sukulaisestasi Stinasta... Tästä lisää tauon jälkeen. Palaamme kohta.

Jeanette asteli keittiöön mukanaan Johanin lomakuva, pari pojan vanhaa koulukuvaa ja jalkapalloleiriltä otettu valokuva jääkaapin oveen.

Hän keräsi astiat, jotka olivat lojuneet pöydällä aamiaisesta asti, ja pani astianpesukoneen päälle. Olohuoneessa telev sio-ohjelma sen kuin jatkui.

Stina uskoi nähneensä Jumalan, kiirastulen ja paratiisin. Itse olen, kuten varmaan ymmärrätkin, maallinen ihminen. Minusta hengellisyys tarvitsee kipeästi uutta diskurssia, ja mieluiten välttellen Jumalan, enkelien, taivaan ja helvetin kaltaisia sanoja. Jumalpuhe vain pelottaa ihmiset tiehensä ja estää vakavasti otettavan keskustelun.

Jossain telev sion ja astianpesukoneen taustalla soi puhelin. Jeanette palasi olohuoneeseen ja katseli ympärilleen.

Meidän on lakattava erottamasta hengellisyyttä tieteestä. Eikö ole silkkaa typeryyttä jättää tutkimatta kaikki sellainen mitä emme ymmärrä? Entä jos olisimme suhtautuneet samalla tavoin, vaikkapa, mikrobiologiaan... Olisimme tavattoman paljon rajoittuneempia ja valistumattomampia. Sen sijaan, että sivuutamme Stinan kaltaiset ihmiset pakkomielteinä, mielipuolisina tai saarnaustautisina, meidän pitää suhtautua heidän kokemuksiinsa vakavasti. Oppia sen sijaan, että suljemme heidät laitoksiin.

Yksi isossa talossa asumisen ongelmista oli se, että puhelin käytti hyödyksi jokaisen tilaisuuden kadota, mutta nyt Jeanette

viimein tajusi, mistä soittoääni kuului. Hän oli jättänyt puhelimen eteisen pöydälle palattuaan kotiin ostoksilta.

Luulenpa, että Stinan kertomus kiinnostaa meitä erityisesti nyt, aikana, jolloin meillä ihmisillä on edessämme...

Jeanette sammutti telev sion, asteli eteiseen ja va tasi.

Soittaja oli Jimmy Schwarz, alipäällystön jäsen ja yksi Jeanetten lähin alainen Keskustan poliisissa. ”Olen lähdössä Kvarnholmelle ja minusta tuntuu, että sinunkin pitäisi tulla, vaikka oletkin vielä lomalla”, hän sanoi.

Samalla kun Schwarz selitti, mitä oli tapahtunut, Jeanette tajusi, että hän murheellista kyllä tarvitsi itse asiassa pikemminkin työtä kuin vapaa-aikaa.

Murhasta oli vaikea panna paremmaksi, kun piti saada perspektiiviä mitättömiin ajatuksiin.

Luku 3

Valkoinen melankolia

Lounaisessa Jämtlandissa, metsän ja tunturin rajamailla, sijaitsee kolme hirsitaloa. Niiden lähellä tunturilta virtaa alas puro, joka laskee lampeen hieman kauempana. Alueella on vain yksi polku, se joka vie taloilta lammelle. Jos tahtoo mennä jonnekin muualle, joutuu vaikeakulkuiseen maastoon keskelle salakavalialta soita, sankkoja aarnimetsiä, jyrkkiä kallioita ja kivisiä rotkoja. Metsässä liikkuu susia, karhuja, ahmoja ja ilveksiä, petoeläimiä, joita tākäläiset eivät kutsu nimeltä. Joku vuosi sitten meillä oli vuohi, mutta se karkasi ja löydettiin sitten puoliksi suohon vajonneena ja riekaileiksi raadeltuna. Nykyään meillä ei ole muita eläimiä kuin kanoja.

Toisessa mökissä asuu Ingar perheineen ja toisessa asumme me, Qvidingin perhe. On myös kaksi pienempää ulkorakennusta: toinen toimii varastona ja talviviljan säilytyspaikkana ja toinen on kanala, jota ympäröi pieni aitaus. Talojen välisellä aukealla on muutama niukka viljelypalsta, joilla kasvaa pääasiassa juureksia. Kolmas ja suurin talo on hieman muista sivuissa, vaaran juurella notkossa, jossa kuuset kasvavat tiheässä. Se on Vanhempien talo.

Monena iltana voi nähdä muuttohaukan liitelevän tunturin ympärillä, petoeläimen vartioimassa reviiiriään, ja joskus, etenkin kesäisin, jommastakummasta mökistä kuuluu soittoa. Minä siellä soitan avainviulua ja Ingar selloa.

Juuri tänä iltana musiikki vaikenee äkkiä. Ingar lakkaa soittamasta, ja minä teen heti samoin.

Ingar kuulee sellonsa vireen vaihtelut herkästi, hän vääntää viritysruuveja ja kuljettaa jousta kielten poikki samalla kun sulkee silmänsä, kallistaa päätään sivuun ja kuuntelee. Soittimemme menevät joskus vireestä siksi, että kosteus tunkeutuu sisään tuvan seinähirsien lomasta; edes kamiinan tuli ei pidä sitä loitolla.

On kuudennentoista vuoteni elokuu, enkä ole koskaan kokenut näin koleaa ja sateista kesää. Ingar voi vahvistaa sen, koska olemme samanikäiset ja eläneet koko ikämme Vitvatnetissa. Tämä on ajatonta aikaa, joka ei koskaan ota päättyykseen, ja on onni että meillä on toisemme, sillä nälkä on helpompi unohtaa kun olemme yhdessä ja meillä on jotain tekemistä.

Tarkastelen hänen käsiään ikkunan takana nousevan auringon heikossa valossa. Kädet ovat pehmeät ja sirot ja muistan missä ne olivat viime yönä.

Ingar näyttää enkeliltä. Vaaleina kihartuvat kutrit ja niin syvät silmät, että ne näyttävät johtavan toiseen maailmaan. On tuhlautta, kun hän sulkee silmänsä niin kuin nyt. Myös hänen sydämensä on hieno, ja hän pitää kovasti Vidarista, pikkuveljestäni. Se ilahduttaa minua, sillä Vidar on aika uusi elämässä, va ta seitsemän vuotta.

Kokeilen kieliäni. Avainviulu on soitin, jolle ei ole koskaan kirjoitettu merkittävää musiikkia. Viu u on selvästikin tärkeämpi, ja lähes kaikki näkemäni nuotit vaativat virittämään avainviulun siten, että se kuulostaa pikemminkin viu ulta.

Nyt Ingar avaa silmänsä ja katsoo minua samalla kun näppäilee selloa, leikittelee kamiinassa palavan puun kuivan vaikerruksen kanssa. Va taan hymyyn enkä ole huomaavinani hänen katsettaan.

Äsken soittamamme kappale on maasta, jonka nimi on Itävalta, vaikka se ei olekaan idässä vaan kaukana etelässä. Kauniiden melodioiden kirjoittaja on nimeltään Franz Schubert, ja hän on tarkoittanut, että sävellyksessä olisi mukana piano. En tiedä tarkalleen, mikä sellainen piano on, mutta nuotit ovat täynnä lyhyitä iskuja, ja toisinaan kuulostaa tosi hyvältä jos matkin niitä näppäilemällä kieliä.

Ingar nyökkää minulle, ja aloitamme taas alusta.

Eniten pidän siitä, kun soittomme riistäytyy hallinnasta ja nuotit unohtuvat. Joskus hän soittaa erehdyksessä liian nopeasti, mutta huomaa olleensa liian innokas va ta kun tavoitan hänet. Silloin hänen silmänsä alkavat salamoida ja hän soittaa vielä nopeammin ja unohtaa tahallaan koko tempon. Käsien jänteet pullistuvat, jousi hankaa aivan liian rajusti ja minä roikun mukana, soitan niin että koko ruumista kirvelee suloisesti, ja kun lopetamme, olemme yltä päältä hiessä ja riemuissamme, vaikka rikoimme sääntöjä. Vaikka melodia on yksinkertainen, muutama sävel ikään kuin sisään ja ulos, edestakaisin, mielessä syntyy synkkiä fantasiaita.

Jollain kielletyllä tavalla upeinta on se, kun uhmaamme nuotteja. Syntyy uusia säveliä, uusia rytmejä, ja silloin me kaksi olemme tehneet ne yhdessä. Olemme tehneet kaukaisten maiden vanhoista melodioista omiamme. Sellaisia sävellyksiä voi syntyä vain hetkesä. Meistä kahdesta, hänestä ja minusta.

Jatkamme soittamista kesäyön tummansinisessä valossa, kun ajatukset rientävät vapaasti ja ajattelen isääni, joka on ollut pitkällä matkalla. Peetä, joka pitää minusta ja Ingarista, toisin kuin äiti, joka ei nykyään pidä mistään muusta kuin pikku Vidarista. Veljeni lisäksi äitiä näyttää kiinnostavan vain rangaistustensa toimeenpaneminen Jumalan nimessä. Joten ehkä hän pitää myös Jumalasta, ainakin sellaisena kuin tämä esiintyy Vanhan testamentin kirjoituksissa ennen Jeesusta.

Niin ajatukset kulkevat minun, Vitvatnetin Stinan mielessä, kun soitan kappaleen Ingarin kanssa loppuun kuin yhdellä pyyhkäisyllä. Kun hiljenemme, Ingar nauraa ääneen, ikään kuin helppotuneena, laskee sellon nojalleen olkapäätä vasten ja ojentaa kätensä minulle.

Hänen keskisormensa valuu ve ta. Pyyhkäisen punaisen pisaran peukalolleni, vien hänen sormensa suulleni ja maistan raudankarvasta nestettä. Sitten pujotan sormeni hänen sormiensa lomaan ja istumme siten pitkän tovin, väsyksissä ja kädet limittäin.

”Mitä uskot vaarojen takana olevan?” kysyn.

Ingar ei va taa mutta hymyilee minulle.

Jotkin sanat ovat hiljaisuutta niin kuin kivet tunturilla, ajattelun. Toiset sanat kuiskaavat... Mietin sanamuotoa. Toiset sanat kuiskaavat kuin metsän kohina... tai jyrisevät kuin koski keväällä. Kirjoitan sen myöhemmin päiväkirjaan.

On pilkkopimeää, kun minä ja Ingar kuljemme polkua lammelle, mutta tunnemme joka ikisen kiemurtelevan juuren ja kuopan kuin ne olisivat osa meitä, omia ruumiitamme. Jalat tietävät minne mennä, ja puolimatkassa otan kengät jalasta. On kokonainen vuosi siitä, kun kuljin ulkona paljain jaloin.

Mieleeni muistuu poika, josta äiti kertoi. Hän oli syntynyt liian aikaisin ja oli siksi heikko ja kuoli melkein saman tien. Tämä kesä on juuri sellainen. Se kuolee elämättömänä, surkeana ja merkityksettömänä.

Jatkamme matkaa rantaan, ja polku tuntuu viileältä jalkapohjia vasten. Pian se peittyy hopeiseen, narisevaan huurteeseen. Hitaasti mutta varmasti silmät tottuvat heikkoon valoon ja katson Ingaria. Hänestä on tullut niin laiha, vain yhdessä kesässä, posket ja ohimot ovat kuopalla ja kaula kohoaa laihana ja jänteisenä pitkän tukan alla.

Ainoa, joka on selvinnyt kesästä hyvin, on isäni, jonka posket olivat pyöreät kun hän palasi matkaltaan. Hän oli ollut isossa kylässä nimeltä Särna. Etelässä nälänhätä ei ilmeisesti ole yhtä kova, mutta silti Peellä ei ollut tullessaan mukana paljonkaan ruokaa: pieni säkki leipää ja muutama pussi isoja, kivikovia siemeniä. Niitä piti keittää tuntikausia ennen syömistä ja sittenkin ne maistuivat kuivalta, melkein kuin mullalta. Toisen kerran kun Pee oli ollut pitkään poissa, Norjassa, hän toi mukanaan uuden jousen minulle.

Jäämme rannalle ja lasken kengät kädestäni. Tuuli on viileä, ja kun päästän mekon putoamaan, iho menee kananlihalle.

Olemme uineet täällä lapsesta saakka. Nyt olemme melkein aikuisia.

Sen jälkeen makaamme alasti selällämme ruohikossa rannan tuntumassa. Aika on venttiili, joka siivilöi sekunnit ja minuutit nautinnoksi ja onohdukseksi, ihan kuin meillä kahdella olisi pieni yhteinen kamari, jossa pätevät vain ruumiidemme säännöt ja johon muulla maailmalla ei ole asiaa.

Sivelen vatsaani sormella ja painan pientä kohoamaa navan alla. ”Täällä asti sinä olit”, sanon. ”Se teki melkein kipeää.”

Ingar siirtää päätään alemmaksi ja minä katson yötaivaalle. Siellä liikkuu valopiste, ehkä komeetta tai palava meteori. Seuraan valoa katseellani, kunnes se katoaa ylhäällä kohoavan kuusikon taakse.

Suljen silmäni, kun tunnen hänen suunsa alhaalla, upotan sormeni hänen hiuksiinsa jotka ovat märät uinnin jäljiltä. Sitten lasken jalat varovasti hänen selkensä päälle.

Hänen kätensä puristavat lanteitani ja alan liikuttaa niitä, ensin hitaasti ja sitten nopeammin.

Mutta sitten tunnen keskittymiseni herpaantuvan ja jähmetyn kuuntelemaan.

Jossain puiden suhinan takana kuuluu puhetta. Kaukana, kuin seinän takana. Kuulostaa siltä kuin siellä olisi mies ja nainen.

Avaan silmäni ja kohottaudun kyynärpäiden varaan, kun Ingar kohottaa katseensa minuun.

”Kauanko olemme olleet poissa?” kuiskaan.

Hän hymyilee kohauttaen harteitaan.

”Meitä etsitään”, sanon. ”Isäsi ja minun äitini... Täytyy pukea päälle.”

Ingar on usein mustelmilla. Hänen isänsä on ankarampi kuin äitini, ehkä jopa oudompi kuin Em. He eivät saa löytää meitä tällaisina.

Pukeudumme sanomatta sanaakaan, ja mietin että on petollista olla onnellinen. Se houkuttelee huolen esiin. Ihan kuin järki rankaisisi ruumista siitä, että se on nauttinut liikaa.

Lähdemme kävelemään takaisin ja tunnen pahoinvoinnin yltyvän sitä mukaa, mitä lähemmäksi tulemme hirsimökkejä.

Silloin Ingar pysähtyy ja kääntyy minuun päin. Silmät kimaltavat himmeässä valossa, hän levittää käsivartensa ja pujahdan hänen syliinsä, nojaan päätäni hänen rintaansa ja kuuntelen sydäntemme lyöntejä, kaksoissydämen rummutusta.

Paha valuu heti ulos minusta, maan multa ja kallioon.

Kotiin palattuani aion kirjoittaa päiväkirjaan. Siitä kuinka Ingar on osoittanut minulle, miltä todellinen elämä voi näyttää ja tuntua. *Ver ssä on uusi, tuntematon ainesosa, aion kirjoittaa, joka saa sen kuohumaan rajummin suonissa, panee ohimot jyskyttämään, rinnan värisemään. Milloinkaan – milloinkaan – milloinkaan eivät metsäkukat ole loistaneet niin kirkkaana, ketunleipä maistunut niin raikkaalta ja metsä tuoksunut niin väkevästi.*

Aamulla kaksi viikkoa myöhemmin huurre lepää kiiltävän valkeana kylästä lammelle vievällä polulla.

Luku 4

Kvarnholmen

Tukholma on kuin leikkauspöydällä makaava potilas. Milloin jäsenet eivät ole sijoiltaan, laskimot tukossa tai erinäiset kauneuspilkut vaadi poistoa, silloin jotain pitää amputoida tai ommella kiinni.

Saltsjön ja Svindersvikenin väliin jäävä niemimaa on päätynyt aikojen saatossa useampaankin otteeseen leikkauspöydälle. Va ta puoli vuosisataa sitten Kvarnholmen oli saari, sitten salmi tukittiin täyttömaalla ja saaresta tuli niemimaa. Asemakaavan mukaan siitä tulee muutaman vuoden kuluttua jälleen saari, kun betoni revitään auki, jotta paikalle saadaan kanava.

Samalla alueelle tehdään laajoja kauneusleikkauksia, ja siksi rakennustyömaat ympäröivät nyt joka puolelta Kvarnholmenin katusillan alla sijaitsevaa maatilkkua, jonka poliisi on sulkenut.

Vai aja virui tulevan kanavan kohdalla, sillan alle jäävällä avoimella, noin sata kertaa sadan metrin kokoisella asfaltoidulla kentällä. Jeanette saattoi todeta, että hänet oli ammuttu.

Vielä vähän yhdeksän jälkeen illalla lämpö väreili sepelillä, kun helikopterin varjo vilahti sen yli pohjoisen suuntaan, kohti Saltsjönin rannalla sijaitseva laituria. Rikospaikkatutkijat olivat juuri saapuneet ja valmistautuivat työhönsä jututtamalla muutamaa virkapukuista poliisia.

Jeanette meni sulkunauhojen laidalle vähän kauemmaksi muis-ta. Hänellä oli muovisuojuukset kenkien päällä ja puhelin kädessä.

”Niin, pistoolin näköinen esine”, hän sanoi. ”Todistaja kuvasi tekijän Kvarnholmin sillalta ja meillä on hyvät tuntomerkit. Schwarz on täällä ja otan yhteyttä, kun ilmenee jotain uutta”, hän lopetti ja pani puhelimen taskuunsa.

Partioauto oli pysäköitynä yhden siltapilarin juurelle ja todistaja istui takapenkillä, tyttö jolla oli ylioppilaslakki ja valkoinen mekko.

Tyttö oli silminnähdyn humalassa mutta oli silti ymmärtänyt kuvata epäilyllä puhelimestaan. Hän oli kuullut laukauksen kävellessään sillan yli ja asettunut kaiteen ääreen olut toisessa kädessä ja puhelin toisessa. Ehkä hän ei olisi uskaltanut kuvata, jos ei olisi ollut juovuksissa, Jeanette mietti kun palasi autolleen.

Vid okuvan laatu oli täydellinen. Mies näytti olevan kolmissakymmenissä, keskimittainen ja hieman ylipainoinen, hänellä oli vaalea parransänki ja sileäksi ajeltu pää. Väljä valkoinen T-paita, siniset farkut, jotka oli katkaistu heti polvien yläpuolelta, ja likaisenharmaat lenkkarit. Hän oli todennäköisesti yhä Kvarnholmenilla, koska partioautot olivat saapuneet paikalle nopeasti ja sulkeneet sekä Svindervikin sillan että kulkureitin Finnbodan ja tämän kuopan välillä. Tyyppi oli aseistettu, luultavasti varsin stressaantunut ja vid osta päätellen luultavasti jonkin aineen vai utuksen alainen.

Jeanette pyyhkäisi hien otsaltaan kämmenselkään ja mietti oletetun murhaajan vaihtoehtoja. Ellei hän aikonut ammuskella tietään vapaaksi, hänellä ei ollut juuri muuta vaihtoehtoa kuin antautua tai hypätä Saltsjöhen.

Rikoskomisario Jeanette Kihlberg oli seurannut nuoremman työtoverinsa Jimmy Schwarzin uraa aina poliisikokelaasta asti. Hän oli ollut mukana, kun Schwarz oli va tavalmistuneena nähnyt ensimmäisen vai ajansa ja onnitellut tätä olantaputuksella, kun tämä oli ratkaissut ensimmäisen tapauksensa. Kun Schwarzista oli tullut ryhmänjohtaja, hän oli tarjonnut tälle kapakassa pari olutta.

Nyt Jeanette ja Schwarz kävelivät ripeään tahtiin Huuliharpun viertä. Se oli vanha toimistotalo, jonka ulkonäkö tosiaan teki

nimelle oikeutta: rakennus oli pitkä ja litteä, ja ikkunarivit muistuttivat soittimen ääniaukkoja. ”Lisää New Yorkia, ja tämä ei kohta ole enää Tukholma”, Jeanette sanoi ja nyökkäsi kohti entisiä teollisuuskortteleita, jotka oli nyttemmin kunnostettu ja muutettu asunnoiksi. Ruotsin mittapuulla korkeita rakennuksia kohosi niin tiheänä rivinä, ettei aurinko päässyt paistamaan kaduille. Silloin tällöin kuului sireenien ujellusta, ja ilmassa liiteli helikopteri. Sen roottorinlavat viipaloivat auringonvaloa, joka värisi talojen seinillä.

Jeanette oli aistivinaan Schwarzin adrenaliinin. Vai tulikohan se hänestä itsestään. Hienhajussa oli jotain pistävää, ja hän muisteli jonkun kertoneen, että se johtui stressihormonien ylituotannosta. Sekä hän että Schwarz olivat adrenaliiniriippuvaisia, mutta he reagoivat siihen vähän eri tavoin. Schwarz höpötti, kun taas hän itse pysyi vaiti ja keskittyneenä.

Vuodet poliisina olivat jättäneet jälkensä Schwarziin, joka näytti varsinaiselta partiopoliisin perikuvalta. Kroppa kuin jääkaappi ja nyrkkeilijän kasvot. Sisimmässään Schwarz oli aina ollut kova kuin kivi, ja Jeanette mielti, johtuiko se siitä että tämä oli kasvanut lähiössä huumeongelmaisessa perheessä. Kokemukset juopumuksesta ja tappeluista olivat muokanneet kollegan olemusta samalla lailla kuin poliisin ammatti ulkokuorta. Schwarzin poskella oli kuitenkin pieni ihopoimu, muutama senttimetri silmän alla, ja tietystä kulmasta se näytti ihan kyyneleeltä.

”Siinä se on”, Jeanette sanoi ja kiihdytti askeleitaan.

Betoniaita hohti valkoisena kadun päässä. Sen toisella puolella oli rakennustyömaa, ja helikopterissa istuvan poliisin viimeisimmän raportin mukaan heidän takaa-ajamansa mies oli luultavasti siellä. Aidassa oli aukko, jossa oli metalliportti, ja portin ja maanpinnan väliin näytti jäävän sen verran tilaa, että siitä mahtui luikertelemaan sisään. Työmaalta ei kuulunut ääntä, pöly leijui ilmassa rojukasojen ja maansiirtokoneiden ympärillä.

”Odota vähän”, Schwarz kehotti ja otti yhteysradion esiin.

Sillä välin kun kollega keskusteli helikopteripoliisin kanssa, Jeanette loi pikaisen silmäyksen portin takana näkyvälle alueelle. Työmaa näytti suunnattoman suurelta: siellä oli sikin sokin kahdeksan kerroksen pinottuja parakkeja ja lavoja täynnä kaikenlaista rakennusjätettä, ja kahden rakenteilla olevan seitsenkerroksisen talon betonikuorten vierellä kohosi valtava torninosturi.

Muutama hikipisara valui pitkin Schwarzin otsaa. ”Rakentaminen on siis tauolla?”

Yhteysradiosta kuului rätinää. ”Niin”, helikopterista va tattiin, ”saimme tiedon, että työt ovat olleet poikki pari viikkoa, joten siellä ei pitäisi olla ketään. Mutta katson, saisiko lämpökamerasta parempia kuvia ja vähän lisää tietoa. Odottele sen aikaa...”

Jeanette vilkaisi Schwarzia ja tajusi, että tämän adrenaliini-piikki oli hiipumassa. Mies ponnisteli, ettei kadottaisi sitä kokonaan. Jeanette tiesi, että Schwarz teki adrenaliinihuumassaan virheitä, innostui liikaa ja heittäytyi tilanteisiin miettimättä seurauksia.

Mutta ehkä siihen saataisiin muutos. Jeanette oli ilmoittanut Schwarzin syksyksi psykologian kurssille ja kehottanut häntä aloittamaan nyrkkeilytreenit uudelleen. Jeanette tiesi, että nyrkkeily saattaisi olla hyvä oikotie, jonka avulla oppia hallitsemaan adrenaliinin vai utusta. Nuorena Schwarz oli kuulunut Ruotsissa välisarjan vi den kärkeen, mutta täytettyään seitsemäntoista hän oli haistattanut paskat koko hommalle koska oli kyllästynyt siihen, että joutui yhtenänsä diskatuksi. Sen sijaan hän oli ruvennut soittamaan haitaria hillitäkseen aggressioitaan. Sitä hän soitti vieläkin, juuri neljäkymmentä täytettyään.

”Lämpökamerassa näkyy hahmoja useammassa paikassa”, helikopterimies kertoi. ”Hetimitempänä on toinen aidattu alue, pieni maatilkkku, jonka omistaa rakennusfirma W&W Bygg. Siellä oleskelee ainakin kymmenkunta henkilöä. Se on entinen isännöitsijänhuvi, jossa harjoitettiin aiemmin jonkinlaista lasten kulttuuri-toimintaa... Lähetän linkin lämpökameraan.”

Kun he kiersivät rakennustyömaan, Jeanette kutsui vahvistuksia. Kaksi iskuryhmän pikkubussia oli jo Kvarnholmenilla, ja hän pyysi niitä lähestymään aluetta mahdollisimman huomaamattomasti.

Vasemmalla ilmestyi pian näkyviin lankkuaita. Se kulki kallionseinämän harjaa pitkin ja oli sen verran korkea, että peitti koko näkymän tontille. Soratie kulki mäkeä ylös, ja kun he tulivat aidan kohdalle, Schwarzin puhelimesta kuului kilahdus.

Jeanette asettui hänen vierelleen, ja yhdessä he tarkastelivat lämpökameran kuvia. Millä helvetin konstilla se pystyy havaitsemaan ihmisruumiin lämmön tällä helteellä? Jeanette ihmetteli mutta mietti uudelleen, kun tunsu Schwarzista hyökyvän ilma-
virran.

Hän laski kuvassa yksitoista henkilöä.

”Saanko kiivetä olkapäillesi?” Jeanette sanoi äänellä, josta kuului, että se oli enemmänkin käsky kuin kysymys. Schwarz kyykistyi, ja Jeanette laski jalkansa tämän toiselle olkapäälle ja kampesi itsensä ylös. Schwarz tarttui häntä nilkoista, ja hän nousi pysty-
asentoon.

”Näkykö mitään?” Schwarz kysyi, mutta sai va taukseksi vain hyssyttelyä.

Jeanette seisoi pari minuuttia Schwarzin hartioilla kunnes kuis-
kasi, että tämä voisi päästää hänet takaisin alas. Samalla iskuryhmän mustamajajat rullasivat heidän taakseen.

Jeanette kertoi lyhyesti kymmenelle naamioidulle poliisille, mitä oli nähnyt aidan toisella puolen. ”Kaksikerroksinen talo noin kolmenkymmenen metrin päässä. Talo on rapistunut ja kasvillisuus rehoittaa.”

He lähtivät kävelemään kohti aidan pohjoispäätä. Kun he ohittivat kyltin, jossa kerrottiin että tontti oli yksityisaluetta ja siellä oli kameravalvonta, kuului ääni, joka sai adrenaliinin kuohumaan uudella voimalla Jeanetten elimistöön.

Aidan toiselta puolen kuului lapsen itkua.

Helikopteripoliisi tarkkaili tottunein silmin tapahtumien kulkua maan pinnalla. Yksi kirkkaankeltaisena hehkuvista lämmönlähteistä liikkui nopeasti päärakennukselta kohti aitaa, ja äkkiä kamera rekisteröi vielä yhden hahmon, jota ei ollut näkynyt aiemmin. Koosta päätellen kyse oli lapsesta.

Lämpökameraa käyttävä poliisi laajensi kuvaa ja seurasi kollegoidensa liikkeitä, he asettuvat neljään kolmen hengen ryhmään aitauksen ympärille samaan aikaan, kun epäilty juoksi takaisin taloon lapsi sylissään. Nyt Kihlbergin pitäisi päättää, mitä tehdään.

”Kaikki henkilöt ovat nyt talon sisällä. Lapsi on talon eteläpäädyssä sijaitsevassa huoneessa yhdessä kohteen kanssa.”

Kun Jeanette oli teini-ikäinen, hän saattoi löytää ihanan sisäisen rauhan ajamalla pyörällä alas Haningen Tornbergetiltä, mutta hänen psykologinsa oli myöhemmin auttanut häntä tajuamaan, että tavoitellusta adrenaliinihuumasta saattoi joutua maksamaan liian korkean hinnan. Sen sijaan, että hän olisi naarmuttanut käsi-vartensa ve ille, hänen täytyi yrittää etsiä muita tapoja saavuttaa sielunrauha. Mutta kokeiltuaan juoksemista, voimaharjoittelua ja seinäkiipeilyä saamatta niistä irti juuri mitään hän oli palannut Tornbergetille, Tukholman seudun korkeimmalle paikalle, joka kohosi sadanyhdentoista metrin korkeuteen merenpinnasta.

Hän oli kiivennyt huipulle maastopyörä olallaan ja istahtanut hetkeksi näkötorniin. Kun hän sitten oli rauhallisesti ja järjestelmällisesti lähtenyt laskeutumaan Tornbergetin jyrkänteitä maastopyörällään, hän oli tajunnut, että kaikessa oli kyse pelon hallinnasta: piti pelätä mutta samalla hallita pelkonsa.

Nelisenkymmentä vuotta myöhemmin rikoskomisario Jeanette Kihlberg seiso rapistuneen kaksikerroksisen talon edessä käsi pistoolin perällä, ja talon alakerran huoneessa epäilty murhaaja odotti, todennäköisesti aseistautuneena, pienen lapsen kanssa. Aitaan tehdyssä ovela oli nykyaikainen koodilukko, ja hän oli laskenut kolme valvontakameraa.